

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare, 180, bir. 405
tel.: +373 (022) 212 – 726
www.egalitate.md

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (022) 212 – 726
www.egalitate.md

DECIZIE din 20 noiembrie 2018 cauza nr. 77/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: XXX, în interesele mamei XXX.

reclamațiilor: Pretura sec. Botanica, Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3, reprezentată de către YYY, YYY și YYY, proprietarii apartamentului nr. WW situat pe adresa WWW și,

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. **Obiectul plângerii**

Discriminare pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului persoanei cu dizabilități la autonomie.

II. **Admisibilitatea obiectului plângerii**

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepții de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr.298 din 21.12.2012.

III. **Susținerile părților**

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara declară că, mama ei are grad sever de dizabilitate care se deplasează cu ajutorul fotoliului rulant. Petiționara menționează că mama locuiește la etajul I al blocului locativ situat pe adresa str. WWW ap. WW. Petiționara notează că la data de YYY vecinul din ap. WW a instalat o carcasă metalică și a realizat o construcție suplimentară la parterul comun al blocului pentru păstrarea căruciorului copiilor săi, construcție care îngreuează spațiul comun de acces pe scări. Petiționara explică că această construcție îi creează dificultăți la coborârea fotoliului rulant pe scări pentru a putea ieși la medic și la plimbare. Petiționara declară că până realizarea construcției ea nu întâlnea nici un obstacol. Petiționara menționează că a încercat să soluționeze această situație cu vecinul pe cale amiabilă, însă vecinul a refuzat. Petiționara solicită

implicarea Consiliului în rezolvarea acestei probleme. Petiționara declară că a adresat petiții către Primăria mun. Chișinău, Pretura sec. Botanica și Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3, care nu au remediat problema.

Susținerile reclamațiilor

- 3.2 **Pretura sec. Botanica** a comunicat că YYY, locatară ap. WW din str. WWW, care deține gradul III de dizabilitate (invalid din copilărie) s-a adresat cu o cerere prin care a solicitat amenajarea temporară a spațiului de uz comun de sub scara de la intrare în bloc (cu suprafața de 1,5 m.p.) pentru depozitarea căruciorului duplex pentru copiii gemeni. Reclamata notează că ținând cont de acordul Întreprinderii Municipale de Gestionare a Fondului Locativ nr. 3 și luând în considerare acordurile pozitive a 11 proprietari din apartamentele din scara blocului, Pretura sectorului Botanica a permis YYY de a amenaja spațiul de uz comun de sub scara de la intrarea în bloc pe un termen de 2 (doi) ani pentru depozitarea căruciorului duplex pentru doi copii gemeni. Reclamata susține că referitor la persoana cu dizabilități locomotorii, locatară de la etajul I ap.WW al acestui bloc, Pretura sectorului Botanica nu a avut cunoștință, deoarece către Pretura Botanica nu au parvenit careva cereri în acest sens.
- 3.3 **Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3**, informează că la data de YYY proprietarul apartamentului nr. WW situat pe adresa WWW, s-a adresat către ÎMGFL nr.3 cu solicitarea privind acordul la amenajarea temporară a spațiului sub scara de la intrare în scopul depozitării căruciorului pentru copii. Reclamata menționează că ulterior examinării solicitării, în baza acordului tuturor locatarilor, cu excepția locatarului din ap. WW, ÎMGFL nr.3 a permis amenajarea temporară a spațiului de sub scară în scopul depozitării căruciorului pentru copii, întrucât persoana care s-a adresat, mama copiilor gemeni, YYY, este persoană cu dizabilități de gradul III și întâmpină greutăți la ridicarea căruciorului până la etajul 4. Despre problemele de sănătate a locatarului din ap. WW, ÎMGFL nr.3 nu a cunoscut. Menționăm că, ÎMGFL nr.3 este gestionarul blocului locativ din str. WWW, iar conform statutului deține controlul respectării regulilor de folosire a locurilor de uz comun din scara blocului și soluționează problemele referitor la exploatarea spațiului inutilizabile pentru trai, în acest sens, a fost în drept să-și dea acordul la folosirea temporară a spațiului din scara blocului. Prin aceste acțiuni, managerul/directorul ÎMGFL nr.3, YYY, nu a admis construcții neautorizate și nu a încălcat regulile de construcție și exploatare a spațiului de uz comun, întrucât a fost exprimat acordul locatarilor pentru amenajarea temporară a spațiului de sub scară la intrarea în bloc pentru depozitarea căruciorului copiilor gemeni cu vârsta sub 3 ani.
- 3.4 **Reclamata YYY** la ședința de audieri a explicat că este persoană cu dizabilități de gradul III. Reclamata susține că are doi copii gemeni și întâmpină greutăți atunci când urcă căruciorul duplex până la etajul 4. Reclamata menționează că scopul construcției de sub scară a fost depozitarea căruciorului pentru copii ei gemeni. Reclamata susține că acest spațiu nu putea fi amenajat altfel, deoarece căruciorul nu încăpea totalmente.

V. Dreptul național relevant și internațional

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2) garantează dreptul la egalitate**, stipulând că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin.(1)** stabilește că scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile

politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse și definiția acomodării rezonabile – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8** interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la servicii și bunurile disponibile publicului, indicând o listă deschisă de bunuri și servicii.

4.3 Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități la art. 8 alin.(6) prevede că discriminarea persoanelor cu dizabilități, constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 17 alin. (1)** stipulează că în scopul asigurării unei vieți independente persoanelor cu dizabilități, autoritățile publice centrale și locale, organizațiile nonguvernamentale, agenții economici, indiferent de forma de organizare juridică, în funcție de competențele lor funcționale, evaluează situația în domeniu și întreprind măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, la informație și la mijloacele de comunicare, inclusiv la tehnologia informației și la comunicațiile electronice, la alte utilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în localitățile urbane, cât și în localitățile rurale, în conformitate cu normativele în vigoare; **alin.(2)** notează că identificarea și eliminarea obstacolelor/barierelor față de accesul deplin al persoanelor cu dizabilități trebuie aplicate, în special, la clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte utilități interioare și exterioare, inclusiv școli, case, instituții publice și locuri de muncă, la serviciile de informare și comunicare, inclusiv serviciile electronice și de urgență, de asemenea la alte utilități și servicii publice; **art.19 alin. (1)** prevede că obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să le facă accesibile pentru persoanele cu dizabilități: dotate cu căi de acces și instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizând domeniul respectiv; **alin. (2)** notează că în cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilități cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale, asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități; **alin.(1) art.21** prevede că încăperile de locuit ocupate de persoane cu dizabilități sau de familiile care au în componența lor o persoană cu dizabilități sânt utilizate cu mijloace și dispozitive speciale în conformitate cu recomandările din programul individual de reabilitare și incluziune socială a persoanei cu dizabilități și cu procedurile, criteriile stabilite de autoritățile responsabile.

4.4 Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 26 menționează că Statele Părți vor lua măsurile eficiente și adecvate, inclusiv prin sprijinul reciproc între persoane cu aceleași probleme, pentru a permite persoanelor cu

dizabilități să obțină și să-și mențină maximum de autonomie, să-și dezvolte pe deplin potențialul fizic, mintal, social și profesional și să realizeze o deplină integrare și participare în toate aspectele vieții; **art. 5** Statele Părți recunosc faptul că toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără niciun fel de discriminare la protecție egală și beneficiu egal al legii. Statele Părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel. Pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă. Măsurile specifice care sunt necesare pentru a accelera sau obține egalitatea de facto a persoanelor cu dizabilități nu vor fi considerate o discriminare potrivit prezentei Convenții.

4.5 Comentariul General cu privire la accesibilitate nr. 2 din 2014 adoptat de Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct. 25 notează că accesibilitatea vizează un grup de persoane, în timp de acomodarea rezonabilă vizează persoane individuale. Acest lucru înseamnă asigurarea accesibilității înainte de a primi o cerere individuală pentru a se folosi un loc sau un serviciu. Statele părți trebuie să stabilească standarde de accesibilitate, care trebuie să fie adoptate în urma consultării cu organizațiile persoanelor cu dizabilități și trebuie să fie puse la dispoziția furnizorilor de servicii, constructori și alți factori relevanți. Standardele de accesibilitate trebuie să fie extinse și standardizate. În conformitate cu prevederile Convenției, Statele părți nu pot să invoce austeritate ca o scuză pentru eșecul de a asigura accesibilitatea treptată pentru persoanele cu dizabilități. Obligația de a pune în aplicare accesibilitatea este condiționată, adică entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificare a lipsei accesibilității.

IV. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul stabilește că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la locuință.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin.(1) și art. 19 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57), prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina se inversează atunci când se instituie o prezumție a unui tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție de discriminare, petiționara urma să prezinte fapte care arată:
 - a) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept
 - b) aplicat persoanelor aflate în situație analogică
 - c) în baza unui criteriu protejat.
- 5.3 Examinând circumstanțele cauzei, Consiliul stabilește prezumția discriminării. Consiliul a constatat că amenajarea temporară a spațiului de sub scară (etajul 1) al blocului locativ, dezavantajează persoana cu dizabilități locomotorii utilizatoare a fotoliului rulant, or construcția instalată îi îngreunează accesul la locuință în condiții de egalitate cu alți locatari.
- 5.4 În ședința de audieri, părțile vizate au comunicat Consiliului că sunt dispuse să analizeze posibilitatea de a modifica parametrii construcției pentru ca persoana cu mobilitate redusă să aibă acces neîngrădit la locuința sa. Consiliul a acceptat propunerea privind soluționarea pe cale amiabilă a situației discriminatorii deplânse și a acordat un timp suficient Întreprinderii Municipale pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 și

proprietarilor apartamentului care au instalat construcția pentru a modifica dimensiunile acesteia, astfel încât spațiul comun să poată fi utilizat de către petiționară neîngrădit. Reclamații însă nu au întreprins nici o măsură. În aceste circumstanțe, Consiliul se va pronunța prin decizie.

- 5.5 Consiliul consideră că acest caz trebuie analizat din perspectiva dreptului persoanei cu dizabilități la autonomie și a dreptului de participare efectivă la viața comunității. Consiliul, de asemenea, acceptă că dimensiunile construcției îi îngăduiesc dreptul de acces în locuință în comparație cu ceilalți locatari, or petiționara trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a intra și ieși din locuință.
- 5.6 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei/instituțiilor despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența unei justificări obiective și rezonabile a tratamentului deplâns.
- 5.7 Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 a confirmat că a dat acordul în vederea folosirii temporare a spațiului inutilizabil pentru trai din scara blocului, subliniind că a fost prezentat acordul tuturor locatarilor cu excepția petiționarei. Totodată a subliniat că nu cunoștea despre problemele de sănătate ale acesteia.
- 5.8 Consiliul, analizând materialele dosarului, stabilește că Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 la oferirea acordului disputat nu a ținut cont de prevederile legislative privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Consiliul notează că potrivit alin. (1) art. 21 din Legea cu privire la incluziunea socială nr. 60 din 30.03.2012, încăperile de locuit ocupate de persoane cu dizabilități sau de familiile care au în componența lor o persoană cu dizabilități trebuie utilizate cu mijloace și dispozitive speciale în conformitate cu recomandările din programul individual de reabilitare și incluziune socială a persoanei cu dizabilități și cu procedurile, criteriile stabilite de autoritățile responsabile.
- 5.9 Consiliul respinge afirmația precum că Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 nu ar fi știut despre problemele de sănătate ale petiționarei. Din materialele dosarului, Consiliul a stabilit că petiționara la data de ZZ.ZZ.ZZZZ s-a adresat către Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 cu solicitarea instalării unei rampe de acces în bloc din propriile resurse financiare, astfel aceasta era în cunoștință de cauză despre necesitățile petiționarei.
- 5.10 Consiliul subliniază că existența acordului celorlalți locatari nu este o justificare obiectivă și rezonabilă de a submina exercitarea dreptului persoanei cu dizabilități la autonomie. Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 avea obligația de a ține cont de necesitățile specifice ale acesteia atunci când și-a dat acordul privind utilizarea spațiului comun. Or, la stabilirea condițiilor și modului de folosire a spațiului comun trebuia să se asigure că respectă interesele tuturor locatarilor, nu doar ale acelor care și-au dat acordul.
- 5.11 Totodată, Consiliul recunoaște și este conștient de necesitățile mamei copiilor gemeni, care întâmpină greutăți la ridicarea căruciorului la etajul 4 și pe această cale îi îndeamnă să fie conștienți și ei de necesitățile persoanei cu dizabilități locomotorii, care din cauza construcției instalate este limitată în desfășurarea activităților vitale, precum acces la aer liber. Consiliul este de opinie că căruciorului poate fi lăsat la parter, fiind fixat sub cheie, nu neapărat depozitat într-o construcție separată. Aceasta este o alternativă viabilă pentru acești locatari, pe când persoana cu dizabilități locomotorii nu dispune de alternative pentru a ocoli construcția.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, art. 2, art. 8 lit. h) și art. 15 alin. (4) din Legea cu

privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului persoanei cu dizabilități la locuință, autonomie și trai independent în comunitate.
2. Pretura sectorului Botanica împreună cu Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr. 3 vor întreprinde urgent măsurile corespunzătoare pentru ca proprietarii apartamentului nr. WW să asigure dreptul petiționarei de a avea acces fără bariere la propria locuință.
3. Consiliul recomandă proprietarilor apartamentului nr. WW să modifice dimensiunile construcției, iar în condițiile în care aceasta nu este posibil, să demoleze construcția și să se abțină de la fapte similare pe viitor.
4. Pretura sectorului Botanica, Întreprinderea Municipală pentru Gestionarea Fondului Locativ Nr.3 și proprietarii apartamentului nr. WW vor informa Consiliul, în termen de 10 de zile din momentul recepționării deciziei, despre măsurile întreprinse pentru soluționarea situației discriminatorii constatate sau măsurile planificate.
5. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
6. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră

Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru